

بیش شنوایی (هایپر آکوزیس)

بیش شنوایی یا شنوایی حساس، اختلالی است که در آن، مغز صداها را به شکلی دردناک و آزاردهنده پردازش می‌کند. افراد مبتلا صداها را معمولاً مانند صدای شرشر آب، هیاهوی ترافیک و اصوات ناشی از لوازم خانگی را به سختی تحمل می‌کنند، به ویژه اصوات با فرکانس بالا. این گونه اصوات، که برای دیگران عادی هستند، می‌توانند منجر به اضطراب، استرس، خستگی و درد فیزیکی در این افراد شوند. علل بیش شنوایی متنوع است و شامل آسیب گوش داخلی، قرار گرفتن در معرض صداها، بیماری‌های عصبی، میگرن و مصرف برخی داروها می‌شود. در مواردی نیز علت آن ناشناخته است. تشخیص معمولاً با بررسی شرح حال بیمار و انجام آزمایش‌های شنوایی صورت می‌گیرد که میزان تحمل فرد به صداها را ارزیابی می‌کنند. اگرچه بسیاری از افراد به صدا حساس هستند، هایپر آکوزیس واقعی نادر است و تقریباً ۱ نفر از هر ۵۰۰۰ نفر در تمام سنین را تحت تأثیر قرار می‌دهد. هایپر آکوزیس اغلب با وزوز گوش همراه است و تقریباً ۱ نفر از هر ۱۰۰۰ نفر مبتلا به وزوز گوش را تحت تأثیر قرار می‌دهد. این بیماری می‌تواند یک یا هر دو گوش را تحت تأثیر قرار دهد و افراد ممکن است هر دو بیماری را به طور همزمان تجربه کنند.

بیش شنوایی به طور قابل توجهی بر کیفیت زندگی افراد تأثیر می‌گذارد، به ویژه برای افرادی که عدم تحمل شدید در شنیدن اصوات دارند. این وضعیت می‌تواند مانع عملکرد در محیط‌های روزمره زندگی و یا شغلی افراد شود و منجر به گوشه‌گیری، انزوای اجتماعی، فونوفوبیا و افسردگی شود.

علائم بیش شنوایی می‌تواند شامل موارد زیر باشد:

- حساسیت به صداها، روزمره، که اغلب از یک گوش شروع می‌شود و سپس به هر دو گوش گسترش می‌یابد
- مشکل در تحمل محیط‌ها و موقعیت‌های عادی
- انزوا
- درد یا ناراحتی جسمی با صداها

چه عواملی باعث بیش شنوایی می‌شود؟

افراد بطور ژنتیکی با بیش شنوایی متولد نمی‌شوند، اما برخی می‌توانند در مراحل بعدی زندگی حساسیت بیشتری به صدا پیدا کنند. در حالی که علت واضح معمولاً ناشناخته است، علل احتمالی عبارتند از:

- **آسیب به سر:** بیش شنوایی، حساسیت شدید به صداها، روزمره، می‌تواند پس از آسیب سر رخ دهد، اگرچه ممکن است در کنار یا جداگانه از سایر مشکلات شنوایی بروز کند. حساسیت به صدا، یک علامت مرتبط، نیز از پیامدهای بالقوه آسیب تروماتیک مغزی است و زمینه‌ای است که نیاز به تحقیقات بیشتر دارد. درک صداها به صورت بیش از حد بلند یا دردناک، یکی از ویژگی‌های کلیدی بیش شنوایی است که می‌تواند به طور قابل توجهی بر زندگی روزمره فرد تأثیر بگذارد. رابطه بین آسیب مغزی و پردازش شنوایی نیاز به درک پیچیده‌ای دارد.
- **قرار گرفتن در معرض صدای بلند:** قرار گرفتن در معرض صداها، بلند می‌تواند باعث ایجاد بیش شنوایی شود. این می‌تواند پس از یک صدای ناگهانی و شدید مانند صدای شلیک گلوله یا آتش‌بازی رخ دهد. علاوه بر این، درد مزمن گوش و بیش شنوایی با قرار گرفتن در معرض صداها، بلند، مانند صداهایی که در کنسرت‌ها تجربه می‌شوند، مرتبط هستند. کاهش شنوایی ناشی از

بیش شنوایی (هایپر آکوزیس)

سر و صدا نیز گاهی اوقات می‌تواند منجر به بیش‌شنوایی شود.

- **آسیب به گوش ناشی از سموم یا داروها:** برخی داروها و سموم می‌توانند باعث آسیب به گوش شوند که به طور بالقوه منجر به بیش‌شنوایی می‌شود. داروهای اتوتوکسیک، دسته‌ای از داروها، به طور خاص به داشتن عوارض جانبی آسیب‌رسان به گوش معروف هستند. این عوارض جانبی می‌توانند به صورت کاهش شنوایی و بیش‌شنوایی ظاهر شوند. عفونت‌های ویروسی که بر گوش داخلی یا عصب صورت تأثیر می‌گذارند نیز می‌توانند در این مشکلات نقش داشته باشند. برخی از انواع خاص داروها مانند آمینوگلیکوزیدها با این مشکلات مرتبط بوده‌اند.

• بیماری لایم

- **باز شدن کیسه هوا:** این مورد می‌تواند محرک بالقوه‌ای برای بیش‌شنوایی باشد، وضعیتی که با افزایش حساسیت به صداهای روزمره مشخص می‌شود. در حالی که کیسه‌های هوا برای نجات جان انسان‌ها طراحی شده‌اند، باز شدن سریع آنها می‌تواند صدای بسیار بلندی ایجاد کند که به طور بالقوه باعث آسیب صوتی و منجر به بیش‌شنوایی می‌شود.

- **عفونت‌های ویروسی که گوش داخلی یا عصب صورت را درگیر می‌کنند (فلج بل):** بیش‌شنوایی یا افزایش حساسیت به صدا، می‌تواند با عفونت‌های ویروسی که گوش داخلی یا عصب صورت را تحت تأثیر قرار می‌دهند، مانند فلج بل، مرتبط باشد. این وضعیت همچنین می‌تواند در سندرم رامسی هانت و بیماری لایم رخ دهد که ممکن است شامل آسیب به عصب صورت نیز باشد. نزدیکی زیاد عصب صورت به ساختارهای گوش داخلی، آنها را مستعد آسیب ناشی از عفونت‌های ویروسی می‌کند و به طور بالقوه منجر به ایجاد بیش‌شنوایی می‌شود. علائم مرتبط با گوش و شنوایی می‌توانند زمانی ایجاد شوند که عصب صورت آسیب دیده یا ملتهب شود.

• سندرم رمزی هانت

- **سندرم مفصل گیجگاهی فکی:** اختلالات مفصل گیجگاهی فکی (TMJ) می‌تواند با بیش‌شنوایی (هایپر آکوزیس) مرتبط باشد، که در آن میزان حساسیت شنوایی افراد به صداهای روزمره افزایش می‌یابد. TMJ که در نزدیکی گوش قرار دارد، در صورت آسیب یا اختلال در عملکرد می‌تواند بر عملکرد شنوایی تأثیر بگذارد. این می‌تواند منجر به علائمی مانند درد گوش، وزوز گوش و حتی بیش‌شنوایی شود. (TMJ)

انواع مختلفی از بیماری‌های عصبی وجود دارد که ممکن است با بیش‌شنوایی مرتبط باشند، از جمله این موارد می‌توان به

- اختلال استرس پس از سانحه (PTSD)
- سندرم خستگی مزمن
- بیماری تائید-ساج (یک اختلال نادر و ارثی که سلول‌های عصبی مغز و نخاع را از بین می‌برد)
- برخی از انواع صرع
- وابستگی به الیوم
- سردردهای میگرنی
- افسردگی
- اضطراب، نوسانات خلقی، همراه با افزایش ضربان قلب، تعریق

بیش شنوایی (هایپر آکوزیس)

بیش شنوایی می‌تواند در کودکانی که دچار آسیب‌های مغزی (اغلب با سایر حساسیت‌های حسی)، برخی از کودکان مبتلا به اوتیسم و برخی از کودکان مبتلا به فلج مغزی هستند، مشاهده شود.

اگر فکر می‌کنید که شما یا یکی از عزیزانتان ممکن است دچار بیش شنوایی باشید، باید توسط متخصص گوش و حلق و بینی در ابتدا ارزیابی شوید. مشاوره اولیه احتمالاً شامل ارزیابی کامل شنوایی (با تست شنوایی)، بررسی سابقه پزشکی و ارزیابی پزشکی خواهد بود. دکتر شما همچنین باید در مورد یافته‌های خود و همچنین گزینه‌های درمانی احتمالی مشاوره ارائه دهد.

گزینه‌های درمانی چیست؟

هیچ درمان جراحی یا پزشکی خاصی برای اصلاح بیش شنوایی وجود ندارد. با این حال، می‌توان از صدادرمانی برای آموزش مجدد مرکز پردازش شنوایی مغز برای پذیرش صداهای روزمره استفاده کرد. دکتر شما ممکن است از شما بخواهد یک دستگاه تولید صدا را روی گوش آسیب‌دیده یا هر دو گوش خود قرار دهید. این دستگاه صدایی ملایم و استاتیک مانند (صدای سفید) تولید می‌کند که به سختی قابل شنیدن است. صدادرمانی می‌تواند تا ۱۲ ماه طول بکشد و اغلب تحمل صدا را بهبود می‌بخشد. معمولاً درمان بیش شنوایی ترکیبی از روش‌ها است: صدا درمانی (قرار گرفتن تدریجی در معرض صداهای آرام)، درمان شناختی رفتاری (CBT) برای مقابله با اضطراب و استرس، و در برخی موارد، داروهای ضد اضطراب یا ضد افسردگی. دریافت کمک پزشکی برای یافتن بهترین روش درمانی ضروری است. با درمان مناسب، افراد مبتلا می‌توانند علائم خود را بهبود بخشیده و کیفیت زندگی خود را ارتقا دهند.

آزمایش‌های معمول شنوایی شناسی برای تشخیص بیش شنوایی ممکن است حساسیت شنوایی افراد را طبیعی نشان دهند، اما این بدان معنا نیست که فرد مبتلا به بیش شنوایی می‌تواند بهتر از دیگران بشنود. «رکروتمنت» نوع دیگری از حساسیت به صدا است، وضعیتی که در آن صداهای آرام شنیده نمی‌شوند و صداهای بلند اعوجاج یافته یا غیرقابل تحمل می‌شوند. به عنوان مثال، فردی که دچار رکروتمنت است ممکن است کم شنوایی زیر ۵۰ دسی‌بل داشته باشد. در عین حال، اصوات بالای ۸۰ دسی‌بل برای آنها ممکن است غیرقابل تحمل باشد و در نتیجه محدوده باریک و یا محدود شده ای از شنوایی راحت را داشته باشد. در این افراد محدوده پویایی شنوایی محدود می‌شود.

چه سوالاتی باید از دکتر خود بپرسم؟

۱. گزینه‌های درمانی من برای بیش شنوایی چیست؟
۲. آیا استفاده از پنبه یا گوش گیر (پلاگ های گوشی) می‌تواند در درمان بیش شنوایی مؤثر باشد؟
۳. چه آزمایش‌هایی باید انجام می‌دادم؟
۴. آیا برای رد علل شایع بیش شنوایی نیاز به MRI دارم؟
۵. آیا داروهای مؤثر و در دسترس وجود دارد؟
۶. آیا درمان اضطراب می‌تواند به وضعیت من کمک کند؟